

גליון 17, 4 במאי 2011

ים של חולצות לבנות ודגלים אדומים

מספר חסר תקדים של הפגנות לציון ה-1 במאי נערכו ברחבי הארץ.

ומצפונה, והתאחדו בצעדת ענק משותפת וצבעונית, שהסתיימה בעצרת ברחבה בגן מאיר. בהפגנה שיצאה מגן לוינסקי בדרום העיר השתתפו פעילים של הנוער הקומוניסטי, מק"י וחד"ש, כוח לעובדים, פליטים מאפריקה וצעירים בחולצות כחולות. בין קריאות המפגינים: "התשובה להפרטה – מהפכה"; "חינוך ותרופות – אינם מותרות".

בעצרת בגן מאיר נשאו דברים ח"כ דב חנין (חד"ש), ח"כ עמיר פרץ (העבודה), ח"כ ניצן הורוביץ (מרצ); שרון קיטרון, יו"ר ועד העובדים באוניברסיטה הפתוחה; עליזה ידעי, יו"ר ועד המטפלות במשפחתונים; וסמאר סמארה, חברת ועד העובדים של עיריית טירה.

ח"כ דב חנין הדגיש בדבריו, כי מול הטייקונים המתחזקים וקשריהם בשלטון, ומול האיומים על מערכות הבריאות והרווחה – פורצים מאבקים חברתיים משמעותיים. שביית העובדות הסוציאליות ומאבק הרופאים הם דוגמאות של התגייסות להגנת המערכות הציבוריות מפני נחשול ההרס וההפרטה שמייצרת ממשלת נתניהו. הגיע הזמן לקחת חזרה את החברה הישראלית.

באר-שבע

הפגנת ה-1 במאי בבאר שבע (29.4) אורגנה בידי קואליציית ארגונים למען העובדים בדרום וכן מק"י וחד"ש. "אנחנו מתכננים עכשיו את הצעדים הבאים של המאבק שלנו, שאותם נפעיל בתקופה הקרובה" - סיפרה דוברת ארגון "עתידנו", העובדת הסוציאלית ענבל חרמוני.

ירושלים

מאות צעדי ב-29.4 מגן העצמאות לכיכר ציון, בה נערכה עצרת גדולה. הגושים המרכזיים בהפגנת ה-1 במאי היו חניכי ומדריכי השומר הצעיר, חד"ש-מק"י וכוח לעובדים. עוד השתתפו בהפגנה חברים ספורים של המשמרת הצעירה מפלגה העבודה ומרצ. בעצרת נשאו דברים חיים אורון, יו"ר מרצ, וד"ר אפרים דויד, חבר הוועד המרכזי של מק"י. אורון קרא לתמוך בהכרזת המדינה הפלסטינית ובנסיגה מהשטחים הכבושים. דויד הביע תמיכה במאבק הרופאים מול האוצר ותיקף בחריפות את יו"ר ההסתדרות, עופר עיני, על תפקידו

(10 עמודים)

ים של דגלים אדומים ורוחב פוליטי איפיינו את ה-1 במאי 2011, אשר צוין בישראל במספר רב של הפגנות אלפים ברחבי הארץ. ההפגנות עמדו בסימן של תמיכה במאבק הרופאים ובסולידריות עם העובדות הסוציאליות, שקיימו שביית ממושכת, ועם כל העובדים הנאבקים להשגת זכויותיהם, ושל התנגדות לתוכניות ההפרטה והמלחמה.

נצרת

ההפגנה המרכזית של מק"י וחד"ש לכבוד חג העובדים צעדה במרכז נצרת בשבת, 30.4. אלפים רבים, ערבים ויהודים, הפגינו למרות הגשם הכבד. בראש ההפגנה צעדה התזמורת הארצית של ברית הנוער הקומוניסטי (בנק"י), ובה כ-120 מתופפים ומחצצרים כתלבושת התנועה – חולצה לבנה ועניבה אדומה.

בהפגנה בנצרת בלט גוש של עשרות רופאים ערבים ויהודים בחלוקים לבנים עם סמל ההסתדרות הרפואית (הר"י). הרופאים החזיקו שלטים בעברית ובערבית, שקראו להציל את הרפואה הציבורית.

בסיום ההפגנה נערכה בבית הידידות עצרת בהשתתפות מזכ"ל מק"י, מוחמד נפאע; יו"ר חד"ש, ח"כ מוחמד ברכה; ח"כ לשעבר תמר גוז'נסקי; ראש עיריית נצרת, ראמו ג'ראיסי; ומזכ"ל בנק"י, אמג'ד שבייטה. הנחה כמאל אבו-אחמד, חבר מועצת מרחב ההסתדרות בנצרת.

הפגנות ה-1 במאי מטעם מק"י וחד"ש נערכו גם בעראבה ובדיר אל אסד.

תל-אביב

3,000 מפגינות ומפגינים השתתפו בהפגנה שצעדה במרכז תל-אביב ב-29.4 לציון ה-1 במאי. ההפגנה אורגנה בידי קואליציה של 50 מפלגות וארגונים במחאה על עליות המחירים, הקיצוצים בתקציבים החברתיים, החיבור ההדוק בין הון לשלטון. בהזמנה לאירוע ציינה הקואליציה, כי הבחירה לחבור יחד הגיעה לאור התקווה שהתעוררה בשנה האחרונה, בדמות גל מאבקי העובדים, וגל המחאה, השוטף את עמי האזור.

בהתאם לתוכנית, המפגינים הגיעו למקום הריכוז של ההפגנה המשותפת בשלוש הפגנות, שיצאו מדרום העיר

לצד הרופאים, זה בעד הרפואה הציבורית

ח"כ דב חנין: נדרשת התגייסות ציבורית רחבה לצד הרופאים השובתים.

בג"ץ: ארגון עובדים רשאי לשבות גם למען הגימלאים

ארגון עובדים רשאי להכריז על סכסוך עבודה ואף לפתוח בשביתה או בעיצומים נגד המעסיק במסגרת המאבק למימוש זכויותיהם של הגימלאים - כך פסק בשבוע שעבר הרכב מורחב של שופטי בג"ץ. משמעות הפסיקה היא, שוועד עובדים רשאי להיאבק לא רק למען הטבת תנאי העסקתם ושכרם של העובדים שבחרו בו, אלא גם למען הגדלת הפנסיה והזכויות של הגימלאים באותו מקום עבודה. הפסיקה, פרי עטה של השופטת איילה פרוקצ'יה, ניתנה בניגוד לעמדת התאחדות התעשיינים ולעמדתו של היועץ המשפטי לממשלה, יהודה וינשטיין.

"תכליתם של חוק הסכמים קיבוציים וחוק ישוב סכסוכי עבודה לא תושג בשלמותה, אם ההגנה הניתנת בהם תוגבל רק לעובדים פעילים ותוסר מהם לאחר פרישתם לגימלאות, בשלב שבו נדרש להגן על מעמדו הכלכלי והחברתי של הגימלאי", כתבה השופטת, והוסיפה: "במצאות החברתית של ימים אלה, מקומם של הגימלאים במערך יחסי העבודה הוא בבחינת עובדה קיימת. על אף שזכויותיו הבסיסיות של הגימלאי מתקבעות מבחינה משפטית עם פרישתו, הצורך להגן על זכויות אלה מפני שחיקה ולהתאימן לכלכלה המשתנה למשך השנים שאחרי הפרישה, מחייב מתן כוח מאורגן לציבור הגימלאים להגן על זכויותיו".

היועץ המשפטי וינשטיין, שהתייצב אישית לדיון, טען כי ארגון עובדים אינו רשאי לייצג גימלאים, כיוון שהם אינם עובדים וגם לא "מעין עובדים", ובכל מקרה, ארגון עובדים אינו יכול לייצג נאמנה את עניינם של הגימלאים.

בג"ץ פרסם את החלטתו העקרונית בעקבות עתירה של הנהלת אוניברסיטת בר אילן, שערערה על עמדת בית הדין הארצי לעבודה, שקבע, כי ארגון הסגל האקדמי באוניברסיטה רשאי להכריז על סכסוך עבודה ואף לשבות כחלק מדרישתו להיטיב את הפנסיה המשולמת לגימלאים.

חולצות לבנות ודגלים אדומים

(המשך מעמוד 1)

בהכשלת מאבקם של העובדים הסוציאליים. עוד נשאו דברים עובדת מנפאל בשם עובדי הסיעוד המאוגדים בכוח לעובדים; פעילה בעו"סים שניו; ונציג מו"ח, ארגון הסגל הזוטר באוניברסיטה העברית.

חיפה

עצרת לציון האחד במאי נערכה ב-30.4 ברחבת הסינמטק חיפה. בעצרת נטלו חלק נציגים של מאבק העובדות הסוציאליות, של שביתת הרופאים, של ארגוני המרצים, המורים והסטודנטים, ושל ועד עובדי חיפה כימיקלים. הפסטיבל הבינלאומי הרביעי לסרטי פועלים, הנערך בסינמטק חיפה, נפתח ב-30 באפריל ויתקיים עד 7.5. השנה עומד הפסטיבל בסימן נשים, פוליטיקה ומהפכה.

"הייתה לי הזכות להשתתף בהפגנה שמתקיימת בשעה זו, בהשתתפות אלפי רופאים, מתמחים וסטודנטים לרפואה, העומדים בשערי הכנסת וקוראים קריאת מחאה רמה וכוזבת" - אמר ח"כ דב חנין בפתח נאומו בישיבה מיוחדת של הכנסת, שהתקיימה בפגרה (27.4).

בהמשך נאומו ציין חנין, כי הרופאים והמתמחים עובדים בכתי החולים בעומס קיצוני, בתנאים לא ראויים ובשכר נמוך. תמיכה ברופאים איננה רק תמיכה בסקטור שראוי לתמוך בו; זו בעצם תמיכה במערכת הבריאות הציבורית ובחברה הישראלית בכללה. חנין התריע, שאין להשאיר את הרופאים לבד במאבק הזה. התגייסות ציבורית נדרשת, כדי שהמאבק החברתי החיוני החשוב הזה יצליח.

אם המשבר הנוכחי יימשך, הרפואה הציבורית בישראל לא תעמוד בעומס הקשים, המוטלים עליה.

משבר מערכת הרפואה הציבורית אינו גזירה משמים, הדגיש חנין, הוא תולדה של מדיניות שיטתית. מאחורי המדיניות הזאת עומדת אידיאולוגיה. מי אינו זוכר את המשל של נתניהו מ-2003 על האיש השמן והאיש הרזה? האיש הרזה במשל נתניהו אלה טייקונים כמו האחים עופר, הנהנים מניצול משאבי הטבע ומקשריהם עם המערכת השלטונית. הם אינם חיים טוב - הם חיים מצוין, וממש מתקוממים, כאשר דורשים מהם לשלם קצת יותר מסים. האיש השמן במשל נתניהו הם המתמחים והאחיות בבית-החולים, המורות והעובדות הסוציאליות, בקיצור - כל עובדי המערכת הציבורית. אידיאולוגיה זו, הדוגלת בדיאטה רצחנית למערכת הציבורית היא אנטי-חברתית באופן מובהק. אסור שיימשך המצב הנוכחי, שבו, כשמדובר בשביתה של עובדים סוציאליים או בשביתה של רופאים, מודדים אותם בסנטימטרים, או במילימטרים אפילו; אבל כשמדובר בטייקונים למיניהם, אפשר ללכת לקראתם קילומטרים.

אחד הספינים הנלווה למאבק הרופאים הוא הרעיון המסוכן של השירות הרפואי הפרטי בכתי החולים הציבוריים (שר"פ). חיוני שהרופאים לא יפלו למלכודת זו. שר"פ אינו פתרון לבעיות הרפואה הציבורית; הנהגתו תהיה דווקא חיסול של הרפואה הציבורית.

בארצות-הברית, בה מערכת הבריאות היא פרטית כמעט לגמרי, הוצאות הבריאות מוקיעות שחקים, אך התוצאות מבחינת הטיפול הרפואי ואיכות החיים הן גרועות יחסית אלינו. הציבור הישראלי זקוק לרפואה ציבורית טובה לא רק כי זה צודק יותר, אלא גם משום שזו הדרך הנכונה לנהל מערכת בריאות מודרנית ומתקדמת.

מעוניין/נת לקבל הביתה את "זו הדרך"?

שלחו שם וכתובת אל: info@maki.org.il

המשלוח ללא תשלום.

תרומות לפקודת מק"י, ת"ד 26205, ת"א 61261,

יתקבלו בברכה.

צבא סוריה יורה באזרחים

החרפת עימותי הדמים בסוריה מפילה יום-יום קורבנות בנפש. מדיווחים בכלי התקשורת עולה, כי צבא סוריה עוסק בדיכוי אלים ונפשע של הפגנות בערים שונות, תוך שימוש בטנקים ובאש חייה. לפי אחד הדיווחים, מאז פרוץ ההפגנות ועד לסוף השבוע שעבר נהרגו למעלה מ-500 ונפצעו אלפים. מהדיווחים גם עולה, כי בכמה ערים מחריף המחסור במים ובמזון, לרבות במזון לתינוקות.

המידע המצוי מקשה להגדיר במדויק, מי הם המפגינים, ואילו תנועות מארגנות (אם בכלל) את ההפגנות, בהן נשמעת שוב ושוב הקריאה להפלת המשטר של הנשיא אסד. ישנן קבוצות פוליטיות, השואפות להוביל בסוריה תהליך של דמוקרטיזציה. לעומתן, ישנן קבוצות המנצלות את ההזדמנות כדי לערער על משטר, המסרב להיות רתום לעגלת התוכניות האמריקאיות במזרח-התיכון.

ביום ו' (29.4) לבדו נהרגו יותר מ-60 בני אדם בהפגנות מחאות ברחבי סוריה, מרבית ההרוגים - בעיר דרעא. באותו יום יצאו רבבות מפגינים להפגין נגד הנשיא אסד, וזאת למרות פעולות הדיכוי הברוטליות מצד המשטרה והצבא - כך דיווח כתב היומון הקומוניסטי הצרפתי "הומוניטה". המשטר הסורי מצידו דיווח, כי כוחותיו הותקפו באזור הדרומי של דרעא, ועקב כך נהרגו ארבעה חיילים.

בעיר הבירה דמשק השתתפו ב-29.4 כ-10 אלפים אזרחים בהפגנה הגדולה ביותר נגד משטרו של אסד, מבין אלה שנערכו בשבועות האחרונים. משתתפי הפגנה זו פוזרו באמצעות רימוני גז מדמיע, שירו כוחות הביטחון. בדיווחים שמסרו ארגוני זכויות אדם בצרפת נאמר, כי כוחות הצבא הסורי פתחו באש על המפגינים גם בעיר החוף לטקיה.

תנועת "האחים המוסלמים", שעל פי החוק פעילותה אסורה בסוריה, הצטרפה לקריאה לצאת להפגנות.

הודעת המפלגה הקומוניסטית הסורית

המפלגה הקומוניסטית הסורית המאוחדת פרסמה ב-27 באפריל הודעה, התובעת לעצור לאלתר את האלימות ולפתוח בדיאלוג לאומי כלל-סורי. כשותפים לדיאלוג הלאומי מוצעים מפלגות החזית הפטריוטית המתקדמת (החזית שבשלטון); ארגוני החברה האזרחית; איגודים מקצועיים; ארגונים תרבותיים; אנשי דת ואישים. המ"ק הסורית המאוחדת מציעה, שהדיאלוג יחתור להשיג את המטרות הבאות:

לעצור לאלתר את שפיכות הדמים ולשים קץ לאלימות ולאלימות-הנגד בכל צורותיהן;
חשיפת האחראים לשפיכות הדמים והעמדתם לדין כפוגעים במדינה;

ביצוען הלכה למעשה של הרפורמות הדמוקרטיות, שעליהן הכריז הנשיא אסד, והשלמתן באמצעות חוקים וצווים נוספים, כגון חוק המפלגות וחוק התקשורת;
שחרור כל אלה שנעצרו באירועים האחרונים, וכן שחרור כל אלה העצורים בשל דעותיהם.

מהסכם פתח-חמאס להכרת האו"ם בפלסטין עצמאית

הודעת הלשכה הפוליטית של מק"י

המפלגה הקומוניסטית הישראלית מקדמת בברכה את החתימה בראשי תיבות של נציגי תנועת פתח ותנועת חמאס על הסכם בדבר הקמתה של ממשלת אחדות זמנית ובדבר עריכתן של בחירות לנשיאות, לפרלמנט ולמועצה הלאומית הפלסטינית תוך שמונה חודשים.

הסכם בין פתח לחמאס בדבר שיתוף פעולה פוליטי יתרום תרומה חשובה להצלחת המאמצים של אש"ף והרשות הפלסטינית להשיג בספטמבר הקרוב את תמיכת הרוב המכריע של מדינות העולם בהחלטה של עצרת האו"ם בדבר כינונה של מדינה פלסטינית עצמאית, שבריתה ירושלים המזרחית, בצד ישראל.

מק"י מדגישה, כי החלטה קרובה של עצרת האו"ם בדבר מדינה פלסטינית בקווי ה-4 ביוני 1967 משרתת את האינטרס היסודי של שני העמים, הישראלי והפלסטיני, בהשגת הסכם שלום צודק ויציב, המבוסס על סיום הכיבוש, פינוי ההתנחלויות, ופתרון בעיית הפליטים על בסיס החלטות האו"ם.

הלשכה הפוליטית של מק"י מוקיעה את תגובתו המתלהמת של ראש הממשלה נתניהו, לפיה על פתח לבחור בין שלום עם ישראל לשלום עם חמאס. חשוב להזכיר, כי נתניהו ושירי ממשלתו הם שטענו שוב ושוב, כי אי-אפשר לחתום על הסכם עם הפלסטינים, משום שהיור"ר אבו-מאזן אינו מייצג את השלטון בעזה. כעת, כשמסתמן הסכם פתח-חמאס, מתגלה שוב, כי מה שמעניין את ממשלת הסיורב-המסוכנת הזאת הוא רק המשך הכיבוש וההתנחלויות, תוך הסתכנות במלחמות נוספות.

מק"י קוראת לשותפיה בחד"ש ולכל שוחרי השלום בישראל, יהודים וערבים, להגביר את המאבק לסיום הכיבוש וללכד כוחות במאמץ להשיג תמיכה ציבורית רחבה ביותר בהכרזה הקרובה של עצרת האו"ם בדבר כינון פלסטין עצמאית בצד ישראל. הסיכוי להשיג שלום קבע, המבוסס על העיקרון של שתי מדינות עצמאיות בקווי ה-4 ביוני 1967, מוחשי היום יותר מאי-פעם.

בל ניתן להזדמנות היסטורית זו לחמוק! נציל את שני העמים מעוד מלחמות! עצמאות פלסטין היא אינטרס גם של המוני העם בישראל!

תל-אביב, 28.4.2011

מפלגת העם מברכת על ההסכם

השמאל הפלסטיני בירך על הסכם הפיוס בין נציגי פתח וחמאס. ואליד אל-עוואד, חבר הלשכה הפוליטית של מפלגת העם הפלסטיני, אמר, כי "זו תחילת הדרך, כדי להתגבר על הפילוג, המסכן את עתידו של העם הפלסטיני". מזכ"ל מפלגת העם, בסאם סלחי, יעמוד בראש משלחת מפלגתו, שתשתתף בטקס חתימת ההסכם בקהיר.

"בעד הנגד" בספרדית ובעברית

המחזה "דצמבר" מאת גיירמו קלדרון באנסמבל הרצליה.

חוקת הרוזן עדיין בתוקף

שלטונו הארוך של הרוזן פיננזה אינו "עוד אירוע" בהיסטוריה של צ'ילה, שהשיגה את עצמאותה ב-1818. אמנם כבר ב-1990 הסתיימה הדיקטטורה, אבל חוקת המשטר הצבאי מוסיפה להתקיים זה יותר משלושים שנה. ב-11 בספטמבר 1973, הסתער צבא צ'ילה, בפקודו של פיננזה ובתמיכה פעילה של ארה"ב, על הארמון הנשיאותי והוציא בכוח את השלטון מידי של הנשיא הסוציאליסטי איינדה, אשר נמצא מת זמן קצר לאחר מכן. משטר החונטה, שפיננזה בראשו, השעה מיד את החוקה, חירויות האזרח וזכויות האדם בצ'ילה, פיזר את הקונגרס, השליט צנזורה חריפה, הוציא אל מחוץ לחוק את מפלגות השמאל, שהיוו את בסיס הקואליציה של איינדה, ועצר כל פעילות פוליטית. בנוסף, פתח מסע של טרור ממלכתי נגד יריבים מן השמאל, כולל הפגזות שכוונות הפועלים בפרברי הערים הגדולות.

לפי דו"ח של ועדת חקירה מיוחדת, שהתפרסם ב-2004, הוצאו להורג או "נעלמו" במהלך הרדיפות הפוליטיות כ-3,000 אזרחים צ'יליאנים. 27,000 נאסרו ובמקרים רבים אף עונו. מאות אלפים גלו מצ'ילה לארצות הווי, במיוחד לארגנטינה. בין המדינות הראשונות, שהכירו בחונטה הצבאית, הייתה ישראל. זאת, חרף העובדה שאז שלט בישראל המערך (מפלגת העבודה ומפ"ם), שהיו "מפלגות אחיות" למפלגתו הסוציאליסטית של איינדה. ישראל גם סיפקה, בשנות שלטון המערך ובשנות ממשלות הליכוד, למשטר הצבאי נשק רב ותמיכה פוליטית.

מדיניותו הכלכלית והחברתית של פיננזה עמדה בניגוד חריף למדיניותו של איינדה. בעוד שאיינדה נקט מדיניות סוציאליסטית מובהקת, ובכלל זה - הלאמת חלק ניכר מאמצעי הייצור (למשל, מכרות הנחושת), והעלאת רמת החיים של העובדים, ובייחוד של אלה העניים, פיננזה יישם מדיניות כלכלית ניאו-ליברלית: ביטל את שכר המינימום ואת ההסכמים הקיבוציים ואסר את קיומם של איגודים מקצועיים. רבים מראשי העובדים נכלאו או נאלצו לצאת לגלות. המשטר הרודני הפריט את קרנות הפנסיה, את התעשיות בבעלות ממשלתית ואת הבנקים, והפחית מיסים על רווחים ועל הון. מדיניות זאת היטיבה עם השכבות העשירות ופגעה במעמד העובדים ובשכבות הביניים. לא רק בישראל, ההון הוא בשלטון.

המחזה "דצמבר" מציב תמונת ראי לחברה הצ'יליאנית לאחר עשרות שנים של דיקטטורה צבאית. השחקנים מדברים ספרדית-צ'יליאנית, אך הם מסוגלים לדבר גם עברית-ישראלית. וזה כוחו של המחזה. המשפחה כמוה כמדינה, והמדינה אינה רק צ'ילה, אלא גם ישראל.

גיירמו קלדרון שואל את עצמו (ואת הזולת) באמצעות התיאטרון, האם הסיוט הממושך של הדיקטטורה היה מקרי, או שביטא נאמנה אינטרסים של שכבת בעלי ההון.

במילותיו של המשורר אלכסנדר פן, קלדרון יצר תיאטרון של "בעד הנגד".

במדינה לא דמונית, צ'ילה, מתחוללת מלחמה. מלחמה שטרם התחוללה, וספק אם בכלל תתחולל. בדצמבר 2017, שתי אחיות מקבלות את פניו של האח, השב (אולי הבורח...) משרה הקרב. זה ליל חג המולד, לילה טעון של חשבון נפש משפחתי, ההופך במהרה לחשבון נפש לאומי.

זו תמציתו של המחזה "דצמבר" - דרמה מודרנית מאת המחזאי הצ'יליאני גיירמו קלדרון, המועלה, לראשונה בישראל, בתיאטרון אנסמבל הרצליה (נוסח עברי ובימוי: בן לוי). הצגת הבכורה העולמית, בבימויו של קלדרון, עלתה בפסטיבל אדינבורו הבינלאומי האחרון וזכתה להדים רבים. המחזה זכה בשנתיים האחרונות בהצלחה רבה ברחבי אמריקה הלטינית, בארה"ב ובאירופה.

אף שהמחזה עוסק במלחמה קשה ובדילמות חריפות, הוא כתוב בשפה תיאטרלית מיוחדת ביותר ובהומור רב, ומצליח לגעת בנושאים מהותיים ועדכניים בכל מקום ובכל זמן.

תמונת החברה

סיפור המחזה מתבסס על היסטוריה ארוכה של מאבקים קשים, שידעה צ'ילה. במחזה, השנה היא 2017, וצ'ילה מנהלת מלחמה בשתי חזיתות ברורות - מול פרו ובוליביה בצפון ומול בני העם המקורי מאפוצ'יה בדרום.

חורחה (יואב הייט), חייל צ'יליאני שב הביתה לחופשה בת כמה שעות, על מנת לחגוג יחד עם אחיותיו התאומות - טרינידד ופאולה (שתייהן בהריון מתקדם), את ערב החג. במהלך הארוחה, מוצא עצמו חורחה לכוד בין אחיותיו, החלוקות בדעותיהן בכל הנוגע במלחמה הנוראה ובאחייהן. טרינידד (סילביה דרורי), שעזבה את צ'ילה והפכה פציפיסטית, רוצה שחורחה יערוק מהצבא ויסרב למלא את פקודות מפקדיו. לעומתה פאולה (נעמי פרומוביץ-פנסק), שנשארה בצ'ילה, הפכה לאומנית קיצונית, המאמינה בצדקת המלחמה ומאיימת להלשין על אחותה באשמת בגידה.

המחזה החדש והמפתיע חושף רגשות כנים על המלחמה בכלל, על הזהות האישית, ובעיקר על הדינמיקה המשפחתית הנארגת תוך כדי כך. במחזה עולות שאלות של נאמנות, בגידה, קשרי משפחה על רקע קונפליקט לאומי, ועוד.

"דצמבר" הוא חלק מטרילוגיה, שחלקיה האחרים - המחזות "נייבה" ו"השיעור". ב"דצמבר" סובב המחזה, כאמור, סביב משפחה, המתאחדת לרגל חג המולד; ב"השיעור", מורה מגיע לכיתה כמעט ריקה עקב הפגזות תלמידי התיכון בעיר סנטיאגו, בירת צ'ילה; וב"נייבה", קבוצת מהפכנים צעירים במהפכה הרוסית של 1905 נפגשת על גדת הנהר נייבה, החוצה את סנט פטרבורג.

הטרילוגיה הזאת היא אחת התרומות המרכזיות של המחזאות לתיאטרון הצ'יליאני בדור שלאחר הפלת הדיקטטורה של הגנרל פיננזה ב-1990. המחזאי גיירמו קלדרון (40), יליד 17 בספטמבר, היה בן שנתיים כשהרוזן פיננזה תפס את השלטון וכן 17 כשמשטר קרס. "אני רוצה בנושאים יראו את הבעיות האוניברסליות ש'דצמבר' מעלה, בנושאים כמו פטריוטיזם ומיליטריזם. זה נמצא בגוף המחזה. אבל אני מקווה שהקהל יצחק" - ציין קלדרון בריאיון.

האומנם נרצח פעמיים?

אלי ריכנטל, פרשת קסטנר בראייה מחודשת.
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, 2010, 149 ע'.

פרשת קסטנר, המוכרת כ"רכבת המיוחסים", בה ניצלו 1,684 יהודים, שהוברחו מהונגריה לשווייץ, פורסמה בפומבי בתחילת שנות ה-50 בעקבות משפט גרינוולד-קסטנר, ובהמשך - רצח קסטנר (1957).

מחקרו של אלי ריכנטל (עיבוד של עבודת דוקטורט) "פרשת קסטנר בראייה מחודשת" מבוסס על מסמכים, שנתגלו בארכיונים של מדינות שהשתתפו במלחמת העולם השנייה, ובעיקר של גרמניה, הונגריה, פולין ושווייץ. כמו כן, מסמכים רבים שנשמרו בידי המשפחה הפכו בינתיים נחלת-הציבור. גישתו ביקורתית, תוך מתן תשובות לשאלות נעלמות רבות. המחבר מובילנו עקב בצד אגודל דרך כל האירועים הרלבנטיים ליהדות כודפשט והונגריה, כשבמוקד ההתבוננות - מעשיו ומחדליו של קסטנר.

רקע היסטורי

במרס 1944 הגיעה לבודפשט יחידה נאצית מיוחדת בראשות אדולף אייכמן, עליה הוטל לבצע "פיתרון סופי" של יהודי הונגריה בשיתוף פעולה עם הממשלה הפאשיסטית בראשות הורטי. בהונגריה חיו אז כ-800 אלף יהודים. מחציתם, בעיקר מערי-השדה, נשלחו למחנה המוות אושוויץ.

שאלת המחקר העיקרית בספר היא: כיצד הצליח אייכמן במשימתו זו. תשובת המחבר נרמזת כבר במבוא: יהדות הונגריה השלימה עם הגזירות, שהנחיתו עליה הממשלה הפאשיסטית בראשות הורטי והנאצים (ע' 10). הנחת הייסוד המקדמית של החוקר היא, שניתן היה למנוע, או לפחות למזער, את היקף הרצח של יהודי הונגריה. כפי שמעידה בדיקה מדוקדקת של מעשיו של מי שהיה ממונה על "ועדת העזרה וההצלה הציונית" בהונגריה - ד"ר ישראל קסטנר.

פרק נכבד מקדיש ריכנטל לפענוח הסוגיה: מה ידעו המנהיגים, ובראשם קסטנר, ויהדות הונגריה על "הפתרון הסופי". לדעת המחבר נפוצו ידיעות, אך המנהיגים ציוו על יהודי הונגריה להיות רגועים ולקיים את כל הצווים, הגם שהיו מודעים לגורל הצפוי לקהילה (ע' 38).

עד לכיבוש הונגריה בידי הנאצים, קיימה "הוועדה לעזרה והצלה" פעילות מגוונת, ובכלל זאת - מפעלי-הצלה בערים בפולין ובווינה. המחבר מציין כל זאת לזכותו של קסטנר. אך עם כיבוש הונגריה, החל תהליך הגטואיזציה כהכנה לגירוש. קסטנר, שעד לכיבוש יזם פעולות הצלה נועזות, נאלץ, לאחר הכיבוש הנאצי, לנהל משא ומתן עם נציגי האס.אס. מגעים אלה שנויים במחלוקת עד היום. השופט בנימין הלוי קבע בפסק דינו: "קסטנר מכר את נשמתו לשטן".

הפגישה החמישית בין קסטנר לנאצים נערכה בעיר קלוד. בפגישה סוכם על קבוצה מצומצמת ונבחרת של יהודים,

חברי מחוז השפלה של מק"י
אבלים על מותו של הקומוניסט
יהושע חללו

שתזכה להינצל באמצעות "רכבת המיוחסים". ברשימת הנבחרים היו אמו של קסטנר, אשתו, אחיו, חותנו, קרובי-משפחה אחרים וידידים. סך הכל 388 נפש. מתוך כך מסיק המחבר, שקסטנר ידע בבירור על כוונת הנאצים להשמיד את היהודים, אך לא גילה על כך לקהילה היהודית.

ניתוח מקורות שונים מצביע על כך, שיהדות ערי-השדה לא הייתה מודעת לגורל הצפוי לה, וקסטנר לא יידע אותה על הצפוי בשל רצונו למלא את ההסכם עם הנאצים (ע' 111).

החוקר אלי ריכנטל חולק על נקודות זכות שונות, שיוחסו לקסטנר, כמו הצלת יהודי בודפשט מגירוש ו"ניצולו" של הקצין הנאצי קורט בכר למען הצלת יהודים. החוקר מוכיח, שפעולות ההצלה, כביכול, שנקשרו לקסטנר, לא היו כלל וכלל פירות המדיניות שגזר קסטנר מהבחירה ב"קו הגרמני". המחבר מביא עדויות רבות להוכחת התיזה המרכזית שלו, לפיה שימש קסטנר מודיע של שירות-הביטחון המערב-גרמני לאחר השואה.

נושא שנשאר לא פתור הוא, האם סייע קסטנר לפושעים נאציים, שהועמדו לדין במשפט נירנברג. ריכנטל מציין שהיו עוד סייענים יהודים (ע' 133), ורומז להבטחות שקסטנר נתן לפושעים בעת המלחמה, כדי לתכנן מראש אליבי על שיתוף פעולה.

חשיבותו של הספר "פרשת קסטנר בראייה מחודשת" היא בערעור מוסכמות, תוך חשיפת מסמכים ועדויות חדשות. וכפי שמסכם המחבר: "בחירתו של קסטנר ב'קו הגרמני' והתנהלותו החל מהכיבוש הגרמני ואילך - היו בלתי ראויים, כך בלשון האקדמית הזהירה".

הספר מלווה במקורות רבים, בתצלומים ובמסמכים, מהם ניתן ללמוד על הסוגיות הסבוכות, העולות במחקר.

דן ייב

הקצין הנאצי ששלח את אנה פראנק למותה עבד כסוכן בין מערב-גרמני

זילברבאואר, קצין האס.אס. שבשנת 1944 חשף, תפס ושלח את אנה פראנק למותה עבד אחר כך במשך שנים כסוכן של שירות הביון במערב גרמניה (BND). עובדה זו חשף לאחרונה העיתונאי והסופר הגרמני פיטר פרדיננד קוך.

קרל יוזף זילברבאואר, שהיה סגן באס.אס., היה אחראי לשילוחה של הנערה היהודייה מאמסטרדם למחנה ההשמדה אושוויץ. מיד לאחר המלחמה, הוא גויס לארגון שקדם לארגון הביון, ולאחר מכן המשיך לעבוד בשירות הביון המערב-גרמני כסוכן מיוחד וכמגייס מקורות. לפי השבועון, זילברבאואר נודע לשמצה כחוקר מטיל אימה, והוא עבד בשירות הביון במשך שנים, עד למותו ב-1972.

אנה פראנק הסתתרה עם משפחתה ועוד משפחה במחבוא בבניין באמסטרדם, שבו עבד אביה, אוטו פראנק. היא נשלחה לאושוויץ ובהמשך למחנה הריכוז ברגן בלזן, שם מתה מטיפוס בגיל 15.

קוך, שמצא את המסמך המרשיע בארכיון האמריקאי, פרסם ספר על אודות קציני אס.אס. לשעבר, שהועסקו בשירות הביון המערב-גרמני לאחר המלחמה. לפי מחקרו, כ-200 נאצים מוותיקי "המשרד לביטחון הרייך" הועסקו בשירותי הביטחון של מערב-גרמניה, לרבות ב"פעילות נגד הקומוניזם". ביניהם היו גם אנשי יחידות, שהיו מופקדות על ניהול מחנות הריכוז.

ועד הרכבת: הפרטה תהרוס אותנו

מאבק הרופאים – על עתיד הרפואה

אלפי רופאים וסטודנטים לרפואה השתתפו בהפגנה, שנערכה (27.4) מול הכנסת בירושלים. ד"ר ישראל אליג, יו"ר ארגון הרופאים של שירותי בריאות כללית, אמר בהפגנה: "אם אנחנו לא רוצים להגיע לסף קטסטרופה כמו במערך הכבאות, אסור לנו לתת לאוצר למשוך זמן ולעשות מניפולציות. הנושא הוא חיי אדם".

המו"מ בין נציגי משרד האוצר לנציגי ההסתדרות הרפואית עדיין תקוע. בפגישה בשבוע שעבר דחו הרופאים את הצעת האוצר לתוספת של כ-20 אחוזים לשכרם, בציינם שהצעה זו גבוהה רק ב-1% מההצעה הקודמת.

חיילים סירבו לגרש פליטים

חיילים וקצינים בגרוד מילואים, ששירת בשבועות האחרונים בגבול מצרים, שמעו מחיילים, המשרתים בגזרה דרך קבע, תיאורים קשים על יחס השוטרים המצרים לפליטים, לרבות אלימות קשה, אונס ורצח. לכן הבהירו החיילים והמפקדים למפקדי הגזרה, כבר בתחילת שירותם, שלא ישתתפו בנוהל הפסול של "החזרה חמה", שמשמעו - גירוש פליטים אפריקאים חזרה למצרים. במהלך שלושת השבועות, קיבלו המסתננים שעברו בגזרת הגדוד הזה טיפול רפואי, מזון ושתייה, והועברו למתקן המעצר בישראל.

ירושלים: חוג ללימוד יסודות המרקסיזם

סניף ירושלים של המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) מזמין לקורס לימוד יסודות המרקסיזם, שיפתח ביום ג', 17 במאי, תחת הכותרת: "המהפכה ואנחנו". מפגשי הקורס ייערכו אחת לשבועיים בשעה 19.30 במועדון ע"ש אלכסנדר פן, רחוב כורש 14, כניסה ד'. הקורס ללא תשלום. להרשמה: טל' 5830724-052, דוא"ל info@maki.org.il

תנועת הידידות עם העמים

במלאות 66 שנה להבסת גרמניה הנאצית

עצרת יום הניצחון

ביער ע"ש הצבא הסובייטי בהרי ירושלים

בשבת, 7 במאי, בשעה 10.00

הסעות לאירוע:

חיפה, 7.30, ליד מגדל הנביאים (סולל בונה),

ת"א, 8.30, רחוב אלנבי פינת יהודה הלוי (לשעבר הדואר),

ת"א, 8.45, מסוף אל על, רכבת מרכז.

חוג אחווה והמכון ע"ש אמיל תומא

לוחמי הגטאות 27, חיפה

ביום ה', 5 במאי, בשעה 19.30

הון, שלטון ודמוקרטיה

המרצה: תמר גוז'נסקי

"ההפרטה תהרוס את הרכבת" – הבהירה חד-

משמעות גילה אדרעי, יו"ר ועד העובדים של רכבת ישראל, בריאיון בעיתון "כלכליסט" (28.4).

בהמשך אמרה אדרעי: "אסור שאורי יוגב יתמנה ליו"ר חברת הרכבת. הוא הגיע לכאן, כדי להפריט את החברה, לחסל אותה. הוא בא לכאן, כדי לחלק את הרכבת לחברים העשירים שלו, שקנו את כל המדינה. זה מהלך הפרטה קלאסי... מנסים למכור לציבור שהרפורמה ברכבת ופיתוחה, כביכול, ישפרו את תנאי השירות. אבל זה בדיוק להיפך... באנגליה הפריטו את הרכבת, ותראה לאן זה הוביל אותם. כל התאונות שם החלו ברגע שכמה חברות פרטיות התחילו להפעיל את הרכבת. בסוף המדינה הלאימה, וכאן לא לומדים את הלקח".

כדי להמחיש את כוונותיו של יוגב, הביאה אדרעי את המקרה הבא: יוגב מנע את הפצתן לתקשורת של מסקנות ועדת בדיקה של הרכבת, לפיהן אירוע השריפה הגדול בקרון הרכבת נבע אך ורק מרשלנות של חברת בומברדייה הקנדית - אותה חברה, המועמדת, במסגרת תוכנית ההפרטה, לתחזק את הקרונות במקום עובדי הרכבת שיפוטרו.

אדרעי מתריעה, כי המדינה תמכור קווי רכבת לאחד הטייקונים, וזה יפטר את כל העובדים, המועסקים כעת בתנאים הוגנים, ויעסיק אחרים בשכר מינימום. הוא יחסוך בשירות ובכטיחות ויעלה את תעריפי הנסיעה. "אני לא אתן למצב כזה לקרות" - הדגישה אדרעי.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון

המשפחה

ביום ה', 12 במאי, בשעה 19.00,

במרכז רפפורט, שד' הנשיא 138, חיפה

אירוע לזכרו של המנהיג הקומוניסטי, חבר הכנסת

במשך 41 שנה, מוביל המערכות לשוויון המיעוט

הלאומי הערבי ולשלום ישראלי-פלסטיני

תופיק טובי

בתוכנית: דברים, הופעת הזמרת אמל מורקוס

ליניב רוזנר ולמשפחה

איתכם בצערכם העמוק על מות

האב

סניף ת"א של מק"י

סניף בת-ים של מק"י

אבל על מותה של

סופי אלפנדרי

לוחמת אנטי-פאשיסטית בבולגריה, ידידת אמת של המפלגה